

Zabezpieczenie roszczeń pieniężnych w postępowaniu cywilnym

Zabezpieczenie roszczeń pieniężnych to istotny element postępowania cywilnego, który umożliwia ochronę interesów wierzyciela przed zakończeniem sprawy. Mechanizm ten pozwala na tymczasowe zabezpieczenie roszczeń w każdej sprawie cywilnej rozpoznawanej przez sąd państwowy lub polubowny, zarówno w procesie, jak i w postępowaniu nieprocesowym.

Prezentacja ta przedstawia najważniejsze aspekty postępowania zabezpieczającego, jego podstawy prawne, granice, procedury oraz konsekwencje dla stron postępowania.

Podstawy postępowania zabezpieczającego

Zakres zastosowania

Zabezpieczenie może być udzielone w każdej sprawie cywilnej podlegającej rozpoznaniu przez sąd państwowy lub polubowny, zarówno w procesie jak i postępowaniu nieprocesowym.

Rodzaje spraw

Dopuszczalne nie tylko w sprawie o zasądzenie świadczenia, lecz także w sprawie o ustalenie istnienia bądź nieistnienia stosunku prawnego lub prawa, a także w sprawie o ukształtowanie stosunku prawnego.

Ograniczenia

Zabezpieczenie roszczeń pieniężnych przeciwko Skarbowi Państwa jest niedopuszczalne.

Zabezpieczenie jest dopuszczalne również w sytuacji, gdy orzeczenie wydane w postępowaniu rozpoznawczym nie nadaje się do wykonania w drodze egzekucji. Oznacza to szeroki zakres możliwości stosowania tego instrumentu prawnego w różnorodnych sprawach cywilnych.

Procedura uzyskania zabezpieczenia

Złożenie wniosku

Każda strona lub uczestnik postępowania może żądać udzielenia zabezpieczenia pieniężnego, składając stosowny wniosek.

Uiszczenie opłaty

Opłata wynosi 100 zł, chyba że wniosek został zgłoszony w piśmie rozpoczynającym postępowanie.

Uprawdopodobnienie roszczenia

Należy uprawdopodobnić roszczenie oraz interes prawny w udzieleniu zabezpieczenia (np. faktura, umowa, ugoda).

Wydanie postanowienia

Sąd wydaje postanowienie o udzieleniu zabezpieczenia, które następnie jest wykonywane.

Nie podlega opłacie sądowej wniosek o udzielenie zabezpieczenia zawarty w pozwie albo we wniosku wszczynającym postępowanie nieprocesowe. Jest to istotne ułatwienie dla osób dochodzących swoich praw.

Granice zabezpieczenia roszczeń pieniężnych

Główną zasadą zabezpieczenia jest to, że nie może ono zmierzać do zaspokojenia roszczenia. Jest to fundamentalna różnica między zabezpieczeniem a egzekucją. Zabezpieczenie ma jedynie gwarantować możliwość skutecznego wyegzekwowania roszczenia w przyszłości.

Istnieją jednak wyjątki od tej zasady, uregulowane w szczególności w art. 753 kpc (sprawy o alimenty), art. 753¹ kpc (zabezpieczenie rent, wynagrodzeń) oraz art. 754 kpc (zabezpieczenie przy ustaleniu ojcostwa).

Doręczenie postanowienia o udzieleniu zabezpieczenia

Wydanie postanowienia
Sąd wydaje postanowienie o udzieleniu zabezpieczenia, najczęściej na posiedzeniu niejawnym.

Pierwsza czynność egzekucyjna
Organ egzekucyjny doręcza obowiązanemu postanowienie przy pierwszej czynności egzekucyjnej.

Przekazanie do organu egzekucyjnego

Sąd przesyła odpis postanowienia z uzasadnieniem bezpośrednio organowi egzekucyjnemu.

Zgodnie z art. 805 § 1 w zw. z art. 743 § 1 organ egzekucyjny powinien doręczyć obowiązanemu postanowienie o udzieleniu zabezpieczenia przy pierwszej czynności egzekucyjnej. Wcześniejsze doręczenie mogłoby doprowadzić do ukrycia majątku przez obowiązanego.

Postanowienie jest doręczane obowiązanemu wraz z uzasadnieniem, chyba że zostało ono wydane przez Sąd II instancji w wyniku skierowania do tego sądu wniosku o udzielenie zabezpieczenia.

Egzekucja zabezpieczenia

Nadanie klauzuli wykonalności

Sąd z urzędu nadaje klauzulę wykonalności z chwilą wydania postanowienia o udzieleniu zabezpieczenia.

Złożenie wniosku u komornika

Uprawniony składa wniosek o wszczęcie postępowania zabezpieczającego u Komornika.

Uiszczenie opłaty

Opłata stosunkowa wynosi 5% wartości świadczenia, które ma podlegać zabezpieczeniu.

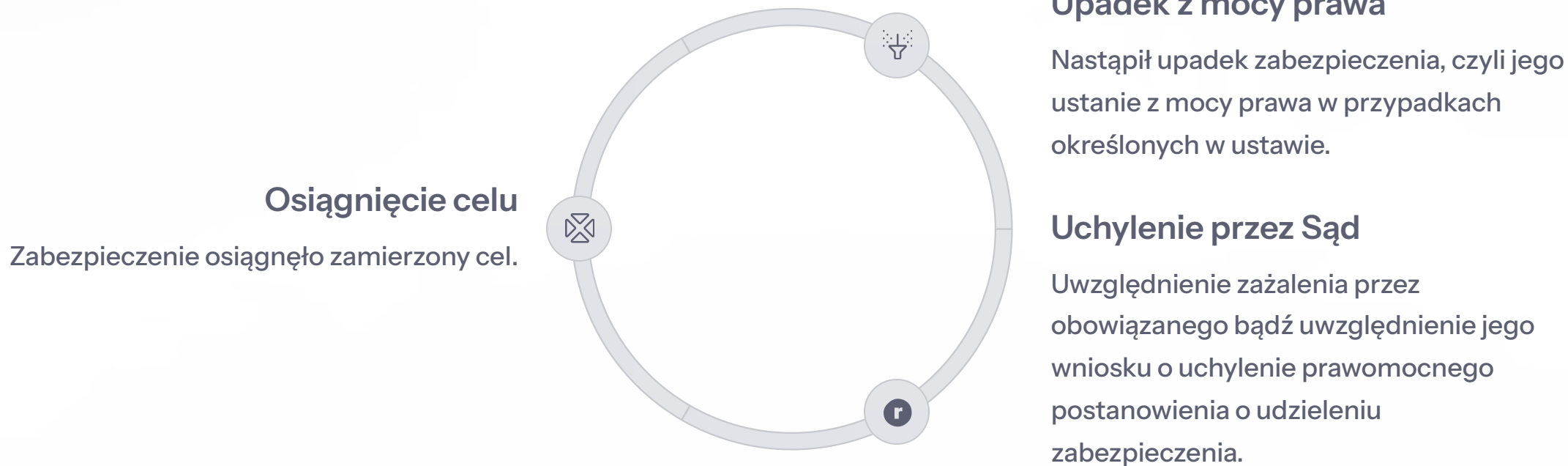
Wykonanie zabezpieczenia

Komornik dokonuje zabezpieczenia przez zajęcie ruchomości, wynagrodzenia za pracę, wierzytelności z rachunku bankowego lub innych praw majątkowych.

Przepis artykułu 743 § 1 k.p.c. wskazuje, że do wykonania postanowienia o udzieleniu zabezpieczenia stosuje się odpowiednio przepisy o postępowaniu egzekucyjnym. Zabezpieczenie nie może obejmować rzeczy, wierzytelności i praw, z których egzekucja jest wyłączona.

Ustanie zabezpieczenia

Istnieją trzy główne sposoby ustania zabezpieczenia. Pierwszy to osiągnięcie zamierzonego celu, drugi to upadek zabezpieczenia z mocy prawa, a trzeci to uchylenie zabezpieczenia przez sąd na wniosek strony.

Upadek zabezpieczenia następuje automatycznie w określonych przez prawo sytuacjach, bez konieczności wydawania dodatkowego orzeczenia przez sąd. Jest to istotny mechanizm chroniący obowiązane przed nieuzasadnionym przedłużaniem stanu zabezpieczenia.

Upadek zabezpieczenia - przypadki szczególne

Upływ terminów

Po upływie 2 miesięcy od uprawomocnienia się orzeczenia

Brak działań uprawnionego

Brak wniosku o dalsze czynności egzekucyjne w terminie miesiąca

Zakończenie postępowania

Oddalenie powództwa, umorzenie postępowania

Terminy wymienione w punktach dotyczących upływu 2 miesięcy od uprawomocnienia się orzeczenia oraz braku wniosku o dalsze czynności egzekucyjne w terminie miesiąca mają zapobiec sytuacji, w której uprawniony po wygraniu sprawy zwleka z wszczęciem postępowania egzekucyjnego i utrzymuje bez uzasadnienia stan zabezpieczenia roszczenia.

Upadek zabezpieczenia następuje również w przypadku złożenia przez obowiązane na rachunek depozytowy Ministra Finansów sumy zabezpieczenia żądanej przez uprawnionego we wniosku o udzielenie zabezpieczenia, a także gdy uprawniony nie uzyska w terminie klauzuli wykonalności przeciwko małżonkowi obowiązane.